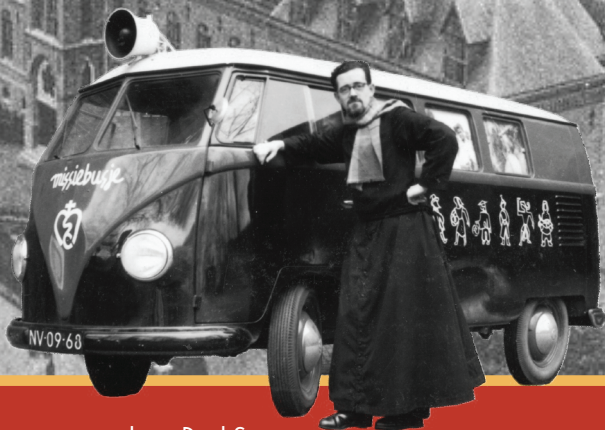




De Rooi Harten

wereldbekend in Tilburg



door Paul Spapens

Op de foto op het omslag staat pater Harrie Smeets. Hij was propagandist van de Rooi Harten. Hij deed dit werk van juli 1948 tot juli 1958. Met het Volkswagen-Missiebusje trok hij door het land om in parochieuzalen en dergelijke de film 'Heiligen gaan niet naar de hel' te vertonen. Deze film ging over de patrones van de missie, de heilige Theresia van Lisieux.

Op 15 september 1958 vertrok Harrie Smeets naar de missie in Kaolack, Senegal.



De Rooi Harten, wereldbekend

Op 15 augustus viert de Nederlandse Provincie van de Missionarissen van het Heilig Hart (In Tilburg bekend als 'De Rooi Harten') dat ze 100 jaar geleden is afgescheiden van de Noordelijke Provincie België, Noord- en Zuid Duitsland / Oostenrijk en Nederland. Nederland werd daarmee een zelfstandige Nederlandse MSC Provincie. De goede band met de andere Provincies is gebleven. De afscheiding was noodzakelijk in verband met het aantal toegenomen intredingen en de veranderende situatie die dit met zich meebracht.



'100 Jaar Ned. MSC Provincie' wordt in 2019 gevierd met onder andere een Open Kloosterdag in Notre Dame (Tilburg) met foto's over het werk van de congregatie. Deze heeft altijd samengewerkt met de Dochters van O.L. Vrouw van het Heilig Hart en de leken: de Hart op weg beweging.

Alle drie hebben zij dezelfde stichter: Jules Chevalier. Honoré Vinck, van de Belgische MSC Provincie, komt vertellen over de Noordelijke Provincie en op 15 augustus gaat Mgr. Dr. G. de Korte, bisschop van Den Bosch, voor in de eucharistieviering, in concelebratie met de provinciaals van de vroegere Noordelijke Provincie en de latere missiegebieden, intussen zelfstandige Provincies.

Op dit moment, 2019, zijn we in Nederland een kleine gemeenschap van medebroeders. Wereldwijd is de Congregatie werkzaam in 57 landen. We zijn dankbare mensen. 'We' zijn de zusters, de broeders en de leken. Er is enorm veel werk verzet in binnen- en buitenland op heel veel terreinen. Nu is onze hoop gericht op de medebroeders van buiten onze landsgrenzen en op allen, in onze Nederlandse samenleving, die in deze moeilijke tijd blijven geloven in het 'hart voor mensen' hebben. Er is zoveel geloof en goede wil in heel veel goede mensen.

Bij dit honderdjarig jubileum past een woord van dank, namens alle medebroeders, aan hen die ons hebben meegeholpen om dit jubileum mogelijk te maken. We noemen Paul Spapens, Louis van de Meijdenberg, Jan Vriens en Jan-Jetse Bol die zich ingezet hebben voor de fototentoonstelling en dit boekje. We danken onze medebroeder Honoré Vinck en het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven in Sint Agatha, de Dochters van O.L. Vrouw van het Heilig Hart en hun medewerkers en vrijwilligers van Notre Dame in Tilburg. Dank ook aan al onze medewerkers en vrijwilligers, vooral de redactie van het Bulletin en De Brug.

Een speciaal woord van dank gaat naar alle Tilburgers nu en in de voorbije jaren. De Tilburgse bevolking is ons altijd zeer welwillend geweest op tal van momenten. Dank aan eenieder, waar ook in het land, die zich betrokken weet bij ons en onze wereldwijde congregatie.

We hopen dat we, met vertrouwen in onze God en met elkaar, de nieuwe tijd tegemoet mogen zien. We zingen soms: 'Van U is de toekomst, kome wat komt'. Dit geloof houdt ons overeind.

Theo te Wierik, msc

Provinciaal overste Ned. MSC Provincie

Tilburg, 10 augustus 2019



De Rooi Harten 100 jaar eigen baas in Nederland



▲ Een machtig nieuw kloostergebouw aan de Bredaseweg. De detailfoto toont de niet meer bestaande kerk van Sint-Anna.



Het voormalig klooster van de Rooi Harten en de watertoren staan nog steeds broederlijk tegenover elkaar. ▶

Missiecongregatie drukte onuitwisbaar stempel op Tilburg

Een van de meest indrukwekkende gebouwen van Tilburg staat aan de Bredaseweg. Komend vanuit de stad torent rechts de watertoren, een vijftig meter hoog monument uit 1897. De overbuurman is het klooster, officieel Missiehuis, van de Missionarissen van het Heilig Hart – in Tilburg veel beter bekend als de Rooi Harten. Dit zeer indrukwekkende gebouw – alleen de Zusters van Liefde hebben aan de Oude Dijk een gevel die nóg meer imponeert – stond er al zeven jaar toen de watertoren in gebruik werd genomen.



Dit kloostergebouw vertelt het kleurrijke verhaal van de Rooi Harten in Nederland en in Tilburg. Het is een wereldverhaal want van hieruit werden 703 mannen uitgezonden om elders in de wereld als katholieke ontwikkelingswerkers aan de slag te gaan. Als je in de huidige situatie rechtsom het gebouw heenloopt, zie je tegen de achtergevel een groot formaat wereldkaart. Het centrum van de wereld is deze ene keer Tilburg. Vanuit de stad lopen lijnen naar Brazilië, de Filipijnen, Micronesië, Indonesië, de Molukken, Nieuw-Guinea en Melanesië. De lijnen zijn roodgekleurd want langs deze lijnen trokken de Rooi Harten de wereld in.

Deze tekening is een monument ter ere van de Rooi Harten, van het immense Missiehuis aan de Bredaseweg. Wat helaas ontbreekt is een informatiebord waarop iets van de achtergronden wordt verteld. Want wie weet straks nog van de Rooi Harten, van waarom – en door wie – dit rijksmonument hier ooit is gebouwd? Het kan niet anders of deze voorziening is men (nog) vergeten want het voor het overige merk je in de huidige situatie allerwege respect voor dit gebouw en omgeving en de geschiedenis daarvan.

Verkocht

Het voormalig Missiehuis van de Rooi Harten werd verkocht. Dit was een langdurig proces dat begon in 2003. Op 17 januari 2012 werd de verkoop beklonken. Tijdens een sobere bijeenkomst in een vergaderkamer van het klooster Notre Dame werden in aanwezigheid van ene notaris de stukken getekend. De Rooi Harten trokken de deur achter zich dicht

en trokken in bij de Dochters van O.L. Vrouw van het Heilig Hart, zeg maar de vrouwelijke Rooi Harten die hun (witte) klooster hebben op de hoek Bredaseweg/St.-Olofaan. In Tilburg worden deze zusters overigens alom Gutjesnonnen genoemd.

De 703 mannen die ooit als jonge jongens voor de eerste keer bij de Rooi Harten aanklopten, gingen door de monumentale deur in het centrum van de kloostergevel naar binnen. Via deze deur verlieten ze het pand om de wijde wereld in te trekken. Nu geeft deze deur toegang tot enkele tientallen appartementen in het vroegere klooster. De krappe ruimte tussen de gevel en het monumentale hek aan de straatzijde staat vol met auto's. Het zijn er zoveel dat ze bijna de toegang tot het eerste restaurant ooit in Tilburg met een Michelinster aan het oog onttrekken. Het rode bordje met daarop één ster zit links van de deur, bescheiden op de hoek van het gebouw. Sterrenrestaurant Monarh begon in 2013 in de voormalige keuken van de Rooi Harten.



De bescheiden entree van het eerste sterrenrestaurant van Tilburg



Aan de achterkant zijn in de voormalige kloostertuin ruim vijftig nieuwe woningen gebouwd. Het Rooi Hartenpark moet een fantastische plek zijn om te wonen. De drukte en de herrie van de Bredaseweg wordt door het machtige kloostergebouw als een geluidswal tegengehouden. De huizen grenzen aan een parkachtig restant van de kloostertuin. In de schaduw van drie magnifieke beuken staat een Heilig Hartbeeld. De witte kleur contrasteert met het bruinrood van de beukenbladeren. Een bijzonder aspect vormt de begraafplaats van de Rooi Harten. Deze blijft nog zeker veertig jaar in stand. Dit betekent dat in principe alle Rooi Harten in Nederland hier ooit hun laatste rustplaats gaan vinden. De gemeenschap in Nederland telt nog 49 leden. Dertien van hen wonen in het buitenland. De graven worden gemarkeerd door exact dezelfde eenvoudige witte kruisjes. Aan de achterzijde staat een kerkhofhuisje met een Calvarie.

◀ Alle overleden broeders en paters liggen in een graf met eenzelfde eenvoudig kruisje.

▶ Bij de ingang van de begraafplaats staat een beeld van Sint-Jozef.



Sint Jozef

Bij de ingang houdt een mooi Sint-Jozefbeeld de wacht. In de ene hand houdt hij als patroon van de timmerlieden een hamer, de andere hand rust op een indrukwekkende bijl. Het is best bijzonder dat uitgerekend de voedstervader van Jezus de wacht houdt bij de entree van een begraafplaats. Daar zijn twee redenen voor. Soms wordt Sint-Jozef aangeroepen voor een zalige dood. De tweede reden is van meer praktische aard. Voorheen stond op deze plek een beeld van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Dit bevindt zich nu in de kloostertuin van de Gutjesnonnen. Omdat het Sint-Jozefbeeld daardoor eenzaam en alleen in de tuin van het Missiehuis kwam te staan, kwam men op het idee om het bij de ingang van de begraafplaats te zetten.

Het Missiehuis van de Rooi Harten is ontworpen door A. (Hubert) G. M. de Beer, een leerling van Pierre Cuypers. Hubert de Beer werd in Tilburg ook wel 'Zwarte Beer' genoemd, naar zijn zwarte haardos en om hem te onderscheiden van zijn neef, de productieve architect Frans de Beer. Hubert de Beer leefde van 1844 tot 1898. Een eveneens door hem ontworpen klooster was dat van de clarissen-colentinen aan de Lange Nieuwstraat – waar de carnavalsvierders worsten gingen brengen om goed weer af te smeken. Een zeer belangrijk werk van hem waren de abdij en kerk van de trappisten van Koningshoeven. In het definitieve ontwerp van het Missiehuis van de Rooi Harten had de grote Pierre Cuypers nog de hand. Op 13 augustus 1890 werd het klooster ingewijd. Zeven jaar later was de kapel klaar. In de decennia daarna werd het gebouw aangepast en uitgebreid.

Reliëf boven de ingang

Een belangrijke aanwijzing over hoe de Rooi Harten zich verhielden tot de Tilburgers vormt het natuurstenen reliëf boven de ingang. Het stelt een missionaris voor die naar de missie vertrekt. Het kunstwerk werd in 1933 door de Tilburgse bevolking geschonken ter gelegenheid van het feit dat de Rooi Harten vijftig jaar in Tilburg waren gevestigd.

Het reliëf hoog boven de ingang laat
het uitzenden van een missionaris
naar verre oorden zien. ▶





Het Heilig Hartbeeld aan de achterkant van het klooster steekt mooi af tegen de bruine beuken.

Toen de Rooi Harten naar Nederland kwamen, trokken ze in Huize Gerra in Haaren. Huize Gerra kun je zien liggen lang de weg van Tilburg maar Den Bosch, bezijden de toegang tot het voormalig grootseminarie - waar Peerke Donders nog heeft gestudeerd. Toen dit voor bisschop Zwijsen gebouwd kasteelachtig huis te klein werd voor de Rooi Harten vertrokken ze naar Tilburg waar ze in 1882 een oude lakenfabriek kochten in de wijk Veldhoven. De fabriek werd verbouwd tot tijdelijk klooster. De kapel werd ondergebracht in de voormalige machinekamer van de fabriek.

De congregatie van de Missionarissen van het Heilig Hart werd in 1854 opgericht door de Franse priester Jules Chevalier (1824-1907). De officiële Latijnse naam is Missionarii Sacratissimi Cordis Iesu. In het Frans Missionnaires du Sacré-cœur, afgekort is dat MSC. De paters en broeders (een lid dat

geen priesterwijding heeft ontvangen) droegen ter hoogte van het hart een rood hart op hun pijn. Zo kwamen ze aan hun bijnaam Rooi Harten. In alles is het hart bepalend in het denken en doen van de Rooi Harten. Jules Chevalier stelde zich ten doel mensen de liefde van God bekend te maken. Het doorboorde hart van Jezus zag hij als medicament tegen de ziekten van die tijd: egoïsme en onverschilligheid. Twintig jaar na het begin werd de congregatie kerkelijk goedgekeurd. In 1874 kwam de oprichting tot stand van de vrouwelijke tak, de Filles de Notre Dame du Sacré-Coeur (FDNSC, naar de Latijnse afkorting). Deze congregatie vestigde zich in 1915 in Tilburg. Ze worden in Tilburg Gutjesnonnen genoemd, naar de hartvormige kap die ze op het hoofd droegen.

Heilig Hartbeelden

Oprichter Jules Chevalier liet zich ook inspireren door de Heilig-Hartdevotie die in Tilburg en omgeving overal zijn sporen heeft nagelaten in de vorm van Heilig-Hartbeelden. Het bekendste van Tilburg is in brons uitgevoerd en staat voor de Heuvelse kerk. Tegen deze achtergrond moet je het Heilig-Hartbeeld zien dat in het Rooi Hartenpark aan de achterkant van het klooster aan de Bredaseweg staat. Eveneens passend bij Tilburg is de verering van Maria door de Rooi Harten. In 1864 riep Jules Chevalier de Broederschap van O.L. Vrouw van het Heilig Hart in het leven. Kenmerkend voor de volksgerichtheid van de Rooi Harten kwam er geen ingewikkeld reglement, maar behoefde een lid elke ochtend en avond slechts dit ene schietgebedje uit te spreken: 'Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, bid voor ons.'

De congregatie had zich intussen sterk ontwikkeld als een actieve organisatie met een naar buiten gerichte blik. De groei van de congregatie gaf in 1894 al de oprichting van een noordelijke provincie te zien. Nederland maakte daar deel van uit tot in 1919 een zelfstandige Nederlandse provincie werd opgericht. Dit was nodig als gevolg van de stormachtige groei.

Het eeuwfeest wordt in 2019 door de Rooi Harten gevierd met onder meer een open dag, een tentoonstelling en de uitgave van dit boekje.

De Nederlanders breidden de overzeese missie uit naar onder meer Indonesië en Papua Nieuw-Guinea. Maar ook in eigen land namen ze werk aan. Er werden parochies gesticht in Tilburg, Arnhem, Eindhoven, Sittard en Berg en Dal. Ook het Una Sancta-werk, onderwijs en woonwagenpastoraat waren activiteiten waarvoor men zich inzette. Kenmerkend voor de Nederlandse Rooi Harten is altijd geweest dat ze veel investeerden in leken, in mensen die de samenleving goed kenden. Je ziet dat ook sterk terug in het activiteiten in Tilburg (zie hoofdstuk over de internationale gemeenschap). In de wereld lag immers het werk van de congregatie van de congregatie. Vandaar de titel van dit boekje: Wereldbekend in Tilburg. In hun werk zijn de Rooi Harten altijd sterk gericht geweest op de ander. Ze waren niet uit op eigen roem, maar op het bestrijden van geestelijke en sociale noden, vanuit compassie met de wereld.



◀ Stoere ontwikkelingswerkers, avonturiers, voor geen kleintje vervaard. De foto van de hout-hakkende missionaris is in 1930 gemaakt op de Kei-eilanden in Indonesië.



Rooi Harten zijn opgelucht nadat ze in 1945 zijn bevrijd uit een Jappenkamp in Indonesië. ▼

In Tilburg was de congregatie meteen goed terecht. Een van de Rooi Harten die betrokken was bij het besluit zich in Tilburg te vestigen, karakteriseerde de Tilburgers als volgt: 'Een echte katholieke levensblijheid en godsdienstige gemoedelijkheid, gemengd met eerbied voor het geestelijke. Een stoer voortzetten en geduldig dragen door alle misère heen.' Het boek 'Door de wereld bewogen' over de geschiedenis van de Nederlandse Missionarissen van het Heilig Hart concludeerde: 'Voor de MSC lag een rijke oogst te wachten. De MSC-ers waren al snel niet meer weg te denken uit de stad.'

In Tilburg wilde men blijven, maar dan in nieuwbouw. Dit resulteerde in de bouw van het klooster aan de Bredaseweg. In dit Missiehuis werd in 1919 de Nederlandse tak als zelfstandige provincie van de congregatie gevestigd. Al snel gingen de eerste Nederlandse MSC-ers scheep naar missiegebieden. Uit de verhalen en verrichtingen van de mannen die vanuit Tilburg werden uitgezonden, stijgt een enorme inzet en gedrevenheid op, avonturisme, daadkracht en doorzettingsvermogen. De spannende verhalen waren een uitgesproken reden om voor deze congregatie te kiezen.

De Rooie Harten was geen congregatie voor watjes. De Tilburgers lieten zich niet onbetuigd. In totaal zijn er 115 Tilburgse paters en broeders van de Rooi Harten geweest van wie er nu nog vier in leven zijn.



Een missiepost in 1930 in Brazilië.

Ton Zwart (1942) en Ben Verberne (1939) hebben wel een verklaring voor waarom de Rooi Harten de Tilburgse jongemannen zo begeesterden. Beiden zijn vooraanstaande leden van de congregatie. Ben Verberne was onder meer voorzitter van het Media Pastoraat, Ton Zwart was jarenlang provinciaal. Ze noemen met name het volkse karakter van de Rooi Harten als factor van belang, naast het – obligate – feit dat Tilburg zo intens katholiek was. Rooi Harten, aldus Ton Zwart en Ben Verberne, werden niet geworven onder de zonen van doktoren en advocaten, maar onder boeren en (textiel-)arbeiders.

De propaganda was door middel van de befaamde zelateurs en zelatrices ijzersterk. Wat ook een rol van betekenis heeft gespeeld was de sfeer van aanpakken, iets van de grond af aan opbouwen, er samen tegen aan gaan. Heel het wezen van de Rooi Harten was daarvan doordrenkt. Met plezier verhalen Ton Zwart en Ben Verberne over het zelfvoorzienende kloosterwereldje aan de Bredaseweg.

Twee togen

Men had er een eigen schoenmakerij, een eigen fietsenmaker, een eigen bakkerij, een eigen boerderij, ene eigen moestuin, een eigen timmerwerkplaats, een eigen drukkerij, een eigen opleiding. In werkelijk alles hield men de eigen broek op. En dat alles met een bereidwillig geaccepteerde eenvoud – van met name de broeders. Karakteristiek is dat volgens Ben Verberne en Ton Zwart iedereen twee togen had. De een was een ‘afdragertje’ van een ander, de ander was nieuw gemaakt en diende meer als ‘s zondags pak. De woensdagmiddagen werden op Maria Oord aan de Gilzerbaan voetballend doorgebracht. “Een gezonde geest in een gezond lichaam, werd ons bij voortduring voorgehouden”, aldus de twee Rooi Harten.

Zelfvoorziening in Tilburg ▲
Een eigen drukkerij. Jaren '30.

Zelfvoorziening in Tilburg ►
Op weg naar de boerderij. In 1953 werd het paard door een tractor vervangen.



Een van de Tilburgse Rooi Harten was Henri Rutten. Hij werd in 1873 in Tilburg geboren als oudste van elf kinderen. Hij groeide op in de Koningswei. In 1885 sloot hij zich aan bij de Rooi Harten. Zijn opleiding heeft hij dus gehad in de oude fabriek aan de Veldhoven. In 1900 werd hij uitgezonden naar de missie in Papoe Nieuw-Guinea. Vier jaar later werd hij door opstandige Papoea's met negen andere religieuzen vermoord. In tegenstelling tot Henri Rutten keerde Tilburger Kees Meuwese wel heelhuids naar Tilburg terug. Geboren in 1906, werd hij in 1933 priester gewijd, om een jaar later naar Nieuw-Guinea te worden uitgezonden. Hij werd benoemd in een vrijwel onbekend gebied waar oorlogszuchtige bevolkingsgroepen woonden. Samen met pater Jan Verschueren ontdekte hij op 4 september 1948 een nieuwe rivier.



Deze werd naar koningin Juliana genoemd. Kees Meuwese behoorde tot de Rooi Harten die van grote betekenis zijn geweest voor de kennis van culturen en talen van de zuidkust van Nieuw-Guinea.

Ook aan de andere kant van de wereld

Terwijl na de oorlog autonome provincies in onder meer Indonesië en de Filipijnen werden gesticht, hadden de Rooi Harten veel te lijden onder het afbrokkelen van het kerkelijk leven in Nederland. Maar ze lieten zich niet kisten. Vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw ontplooiden ze tal van nieuwe activiteiten, zoals het Missionair Servicecentrum Tilburg (zie verhaal over de internationale gemeenschap). Hiermee laten de Rooi Harten zien, dat zolang er menselijke noden zijn, voor hen het missioneren niet stopt. Het ideaal van de Rooi Harten dat gevoed wordt door barmhartigheid zal het hart van mensen altijd weten te raken, aan de andere kant van de wereld, of om de hoek in Tilburg.

◀ Een gezonde geest in een gezond lichaam was een belangrijk credo van de Rooi Harten. Begin vorige eeuw vermaken studenten zich op de speelplaats van het Missiehuis. Ze hebben onder meer een zweef tot hun beschikking



▲ Een herinnering aan 25 jaar Rooi Harten in Tilburg. Rechts onder het oude gemeentewapen van Tilburg. Links in het midden het kenmerkende ovaal dat de Rooi Harten destijds op hun pij ter hoogte van het hart droegen. Waar het nu bomvol met auto's staat, lag toen een groene border aan de rand van de Bredaseweg.



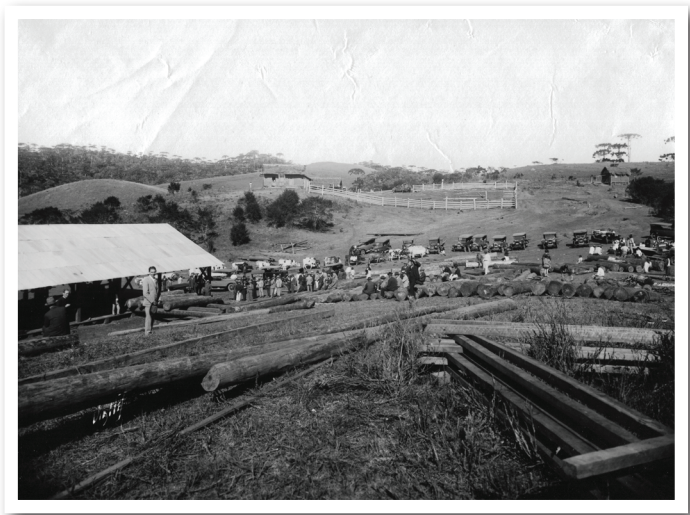


26



27







Piet van Mensvoort, priester, missionaris, ontwikkelingswerker en Willem II-fan

Een Tilburgse boerenzoon werd een Rooi Hart

'Tricolores forever.' Het is maar een klein rond bordje, maar juist door de geringe omvang en omdat de heldere kleur blauw zo mooi contrasteert met de bruinige bakstenen waartegen het hangt, valt het heel erg op. Het kan niet anders of hier woont een groot fan van voetbalclub Willem II.

"Klopt", zegt pater Piet van Mensvoort. "In 1943 heb ik mijn eerste wedstrijd van Willem II gezien. De club speelde tegen PSV."

En, wie had er gewonnen?

"Eeh, PSV."

De in 1934 op de Heikant in Tilburg geboren Piet van Mensvoort was acht jaar toen hij Willem II voor de eerste keer in actie zag. Hij is altijd een groot fan gebleven, ook toen hij vanaf 1962 naar Nieuw-Guinea ging. Hij werkte in dat land tot 1993 als pater van de Rooi Harten; Piet van Mensvoort is een van de Tilburgers die ervoor koos om toe te treden tot de Nederlandse Missionarissen van het Heilig Hart. Als uiterlijk teken van herkenning droegen deze paters een insigne met een rood hart op hun pijen. Dat inspireerde de altijd ster-

ke Tilburgse volksmond, bepaald geen liefhebber van lange namen, tot de Rooi Harten, een naam die een geuzennaam werd, zeker voor iemand als Piet van Mensvoort.

In Tilburg waren (en zijn nog steeds) de Rooi Harten algemeen



▲ Piet van Mensvoort, in 1934 geboren op de Heikant in Tilburg. In 1953 legde hij zijn kloostergeloften af. Vijf jaar later werd hij priester gewijd. Als missionaris was hij van 1962 tot 1993 actief in Papua.

bekend, niet in de laatste plaats door het indrukwekkende klooster dat in 1890 aan de Bredaseweg werd voltooid. Daar imponeert het gebouw nog steeds, schuin tegenover de wateroren. In het hart van het gebouw, sinds 2013 een appar-

tementencomplex, bevindt zich een monumentale deur, de hoofdingang. Pal daarboven hoog in de gevel beeldt een reliëf de doelstelling van de Rooi Harten uit, een missieorde waar Piet van Mensvoort als twaalfjarige lid van werd. Dat was de leeftijd waarop hij door die deur naar binnen ging. “Vanaf dat eerste moment vond ik het prima. Ik heb me er altijd thuis gevoeld. Ik ben er altijd tevreden mee geweest. Nooit heb ik heimwee gehad.”

Even slikken

Zijn moeder had wel even moeten slikken alvorens Piet van Mensvoort door die kloosterdeur zijn toekomst tegemoet zou treden. Hij is de tweede uit een rij van zes jongens. Op zijn achtste, zegt hij, wist de Heikantse boerenzoon dat hij priester wilde worden. Op zijn tiende wist hij dat hij in de missie wilde gaan werken. Zijn moeder vond het fantastisch dat haar zoon een religieuze loopbaan ambieerde. Maar het feit dat hij, omwille van de missie, pater wilde worden – wat èrg.

Vele malen liever had zijn moeder gehad dat haar zoon wereldheer was geworden, gewoon pastoor. Daarmee werd veel meer eer in gelegd dan met een ‘gewone’ kloosterling, ook al was die priester. Dit standsverschil was zo heftig, dat de drie jaar jongere broer Eduard nog raar zat te kijken toen Piet van Mensvoort op 24-jarige leeftijd priester werd gewijd. Eduard was op bezoek bij de ouders van zijn verloofde. Hij vertelde met graagte over de priesterwijding van broer Piet. Zijn aanstaande schoonmoeder zette terstond koekjes

op tafel en wilde theezetten, zó vereerd was ze dat een broer van haar schoonzoon priester werd. Maar toen Eduard erbij vertelde dat broer Piet priester werd bij een kloosterorde, haalde ze de koekjes en de thee sofort weer van tafel. Het was gewoon te min.

Piet van Mensvoort, begenadigd verteller over de sporen van zijn leven, kan er hartelijk om lachen. Zo waren de tijden eenmaal. Zijn wieg stond aan het Moleneind, de weg naar Loon op Zand. De in zijn hart altijd Tilburger gebleven Piet van Mensvoort tekent met vaste hand waar zijn, reeds lang geleden afgebroken ouderlijke boerderij stond: op de kruising van de Vlashoflaan en de Stokhasseltlaan. “We keken min of meer uit op het huisje van Peerke Donders.” Hij deed zijn eerste communie in de Mariakerk aan de Schans. Na de lagere school ging hij rechtstreeks naar de Rooi Harten. “Als je in Tilburg naar de missie wilde kon je kiezen tussen de Rooi Pannen en de Rooi Harten. Een achterachterneef van mijn oma was bij de Rooi Harten. Ik dacht: dat zal wel goed volk zijn”, aldus Piet van Mensvoort over zijn keuze toe te treden tot de Rooi Harten.

Een leven als Missionaris

De Tilburger wilde per se naar de missie. Waarom? “De verhalen die ik hoorde. Het avontuur. Die dingen wilde ik ook meemaken.” In 1953 deed Piet van Mensvoort zijn professie, in 1958 werd hij tot priester gewijd. Zijn eerste mis droeg hij op in de kerk van de Schans. Daarna studeerde hij telkens een jaar in respectievelijk Leuven en Rome en was nog een

halfjaar pastoor in Osdorp bij Amsterdam alvorens in 1962 zijn droom in vervulling ging: hij werd uitgezonden naar Papoea-Nieuw-Guinea. “Toen ik uit het vliegtuig stapte, dacht ik: Hier moet ik zijn.” In dat land ging de hooggeschoolde (een groot seminarie heeft hetzelfde niveau als een gymnasium) pater tussen de bedrijven door verder met studeren. Hij verdiepte zich in de culturele antropologie. “Ik wilde de mensen daar, die zo compleet anders zijn dan wij, beter leren begrijpen. Ik ontwikkelde een diep respect voor ze.”

De eerste vijftien jaar was hij pastoor in drie verschillende parochies. Vanaf 1980 ging de Tilburgse boerenzoon sociaaleconomische projecten ontwikkelen. Een paar keer benadrukt hij de hulp die hij kreeg van Cordaid, een hulporganisatie die al meer dan een eeuw mensen die dit het hardst nodig hebben in de meest moeilijke gebieden en omstandigheden de helpende hand biedt. Cordaid wordt nog steeds gedreven door een katholieke identiteit. Als voorbeeld van een project dat door Piet van Mensvoort is ontwikkeld noemt hij de rubbertuinen voor gezinnen. In elke tuin staan voldoende bomen om van de rubberopbrengst een gezin aan een bestaan te helpen. Ook kippenfarms hielp hij mee van de grond te tillen.

Terugkeer

Serieuze hartproblemen dwongen hem in 1993 naar Nederland terug te keren. Boven zijn bed in de krap bemeten kamer van het kloosterbejaardenoord Notre Dame op de hoek van de Bredaseweg en de St. Oloflaan hangt een foto die is gemaakt bij zijn afscheid. Gekleed in een typisch Indonesisch

batikoverhemd wordt hij uitgezwaaid door vele tientallen mensen, allen gekleed in traditionele kleding. Het is een spectaculaire foto. Op zijn hoofd draagt Piet van Mensvoort een traditioneel hoofddekse. Aan de sleutel van een ouderwets bruine kast, type jaren '50, hangt een zakje met schelpen die in het gebied waar hij werkte soms nog als betaalmiddel worden gebruikt.

Nadat hij van de zware hartoperatie (vier omleidingen) goed was hersteld ging Piet van Mensvoort vanaf 1994 in Esbeek als pastoor aan de slag. Hij hield dat vol tot 2017.



▲ Hartproblemen noopten Piet van Mensvoort om in 1993 naar Nederland terug te keren. Gekleed in een batikoverhemd en met op zijn hoofd een traditioneel mutsje werd hij door de inwoners uitgezwaaid.

En nog steeds treedt hij twee keer per jaar als priester op in het dorp: met Pasen en Kerstmis draagt hij in café Schuttershof de mis op.

Hoe hij terugkijkt op zijn leven als Missionaris van het Heilig Hart? “Heel goed. De Rooi Harten staan voor wat je zou kunnen noemen ‘hart hebben voor elkaar’. Dat heb ik in de praktijk kunnen brengen. Juist in Papoea-Nieuw-Guinea is dat heel belangrijk. De mensen voelen feilloos aan of iemand hart heeft voor ze. Van alles wat ik daar als missionaris heb kunnen doen, was dat steeds de basis van waaruit ik vertrok.” Piet van Mensvoort gaat om de twee jaar voor een maand of anderhalf terug naar het land waaraan hij zijn hart heeft verpand. Er valt daar voor hem dan altijd van alles te doen, zegt de Tilburger die voor de Rooi Harten de wijde wereld introk.

In 1949 gaven de Rooi Harten een actienummer uit van hun bekende en nog steeds bestaande blad ‘Annalen’. Dit actienummer was bedoeld om jongens te interesseren om toe te treden tot de Rooi Harten. Deze foto laat een pagina zien uit dit actienummer. De goedlachse broeder-timmerman op de foto is Toon van Raaij. ▶



„KOM BIJ ONS!...“

Informatie

Missionarissen van het Heilig Hart (MSC) Sint Oloflaan 1
5037 EP Tilburg
013-463 35 55 info@misacor.nl
www.misacor.nl

MST mensen in beeld houden
Gasthuisring 54 A
5041 DT Tilburg
013-580 08 55
www.rooihart.org

Contactgroep Chevalierverbondenen Nederland
St.Oloflaan 1
5037 EP Tilburg
www.hartopweg.me

FDNSC — Dochters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart
Sint Oloflaan 1
5037 EP Tilburg
013-463 35 55
www.fdnsc.org

PWN Pastoraat voor woonwagenbewoners, Sinti en Roma in Nederland
Emmaplein 19C,
5211 VZ 's-Hertogenbosch
e-mail: info@woonwagenpastoraat.nl
www.woonwagenpastoraat.nl

Colofon

Tekst: Paul Spapens
Vormgeving: Ingrid Andela, www.artewens.nl
Historische foto's: Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven
Actuele foto's: Paul Spapens
Druk: Groels\print\media\people
Oplage: 2.000 stuks



Een uitgave van de Missionarissen van het Heilig Hart
Tilburg 10 augustus 2019